

DRAMMENGRANIELT

door P. van der Lijn

In aanmerking nemende, dat vrij wat vondsten uit het Oslogebied bij ons zijn verzameld, moet toch ook wel worden aangenomen, dat drammengraniet meermalen in onze handen is gekomen, maar als gewone graniet, bestaande uit kwarts, veldspaat en biobiet, weer werd neergeworpen en niet herkend als gidsgesteente, alkaligraniet nog wel!

De drammengraniet, op bijgaand kaartje, naar Holtedahl, met staande kruisjes aangegeven, beslaat vrijwel hetzelfde gebied als op Brügger's kaartje ingetekende granitiet. Twee delen er van zijn gescheiden door de Drammenfjord, een derde gebied ligt bezuiden de Tyrifjord, terwijl kleinere massiefjes liggen benoorden Oslo en Grorud.

De drammengraniet in de alvalp provincie..

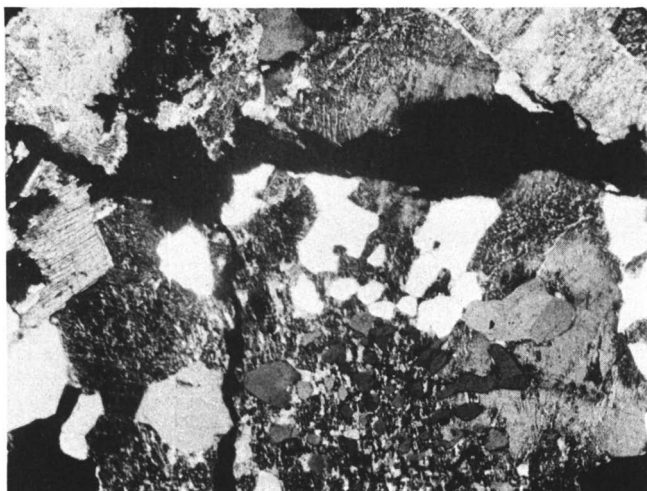
Het zijn resten van een post-cambrijsche batholiet, deels nog bedekt door jongere lava's, zo om Drammen en westelijk van Oslo.

Voor onderzoek stonden ons ten dienste twee monsters drammengraniet van het Rijksmuseum van Geologie-Leiden, afkomstig van de Fraubyskapel bij Drammen en van het N. van Oslo, benevens stukken van de Drammenfjord door Hellinga en Van der Heide meegebracht van hun Noors-Zweedse reis.

Het is te begrijpen, dat niet alle stukken van een zo grote oppervlakte als onze provincie Gelderland volkomen gelijk zijn.

De kleur is bij alle stukken rose, hetzij helder en frisrose, maar ook wel wat bruinig. De korreling is vrij gelijkmatig, behoort naar de grootte tot de middelklasse van 6 tot 12 mm. Het meest valt op orthoklaas in soms goedgevormde tabletjes; de min of meer gelig of groenig getinte plagioklaas is bij de meeste stukken ver in de minderheid. Doordat beide veldspaten gedeeltelijk zijn omgezet in sericiet of kaolien, zien enige stukken, hoewel van de rotsen gebroken, er wat melig bestoven uit op de toch nog matglanzende splijtvlakken; een verschijnsel, dat we bij zwerfstenen wel wat sterker mogen verwachten. De kwartsen liggen als onregelmatige, rondachtige heldere, deels troebele lichtgrijze aggregaatjes in het gesteente. De biotiet is aanwezig in zwarte, kleine pakjes van lakglanzend uiterlijk, als lepidomelaan, veelal slechts 3 mm groot. We zien dus een gewone orthoklaaskwartsgraniet met weinig zure plagioklaas en biotiet als donker bestanddeel. Maar er is iets meer aan op te merken, wat vooral uitkomt op de microfoto. Sommige stukken bevatten micropertthietische orthoklaas, zoals in het monster van de Drammenfjord heel sterk uitkomt en met de loupe 10x ook reeds is te zien. Onder op de foto kops en midden boven overlangs duidelijk.

(We herinneren er hier aan, dat micropertthiet is een innige vergroeiing van fijne orthoklaas en kwarts, die te vergelijken is

Microfoto van drammengraniet, vergr. 23x met gekruiste nicols.
Naar J. Hoogendoorn en B.F.M. Collet.

met schriftgraniet).

Links midden ligt biotiet, de witte plekken zijn kwartsen, de varkenssnuit rechts is een grijze kwarts; in de hoeken bovenaan liggen goed gevormde orthoklazen, links bij de biotiet bevindt zich een plagioklaas; de zwarte fjord van links naar rechts is een scheur in het slijpplaatje.

Verdere bijzonderheden van de drammengraniet zijn nog deze: soms komt de geelbruine titaniet of wat hoornblende voor, ook wel eens witte albiet tussen de rose veldspaten.

Voor de plaats in het systeem der granieten nog enkele regelen tot slot.

De ALKALIGESTEENTEN, waartoe drammengraniet behoort, bestaan uit de alkaliveldspaten orthoklaas, microklien, microperthiet en albiet. Ze zijn:

1. alkalibiotietgraniet, de besprokene;
2. riebeckiet- benevens arfvedsonietgraniet;
3. aegiriengraniet, met alkalihoornblende.

De KALKALKALIGRANIETEN bestaan uit alkaliveldspaten en kwarts, vergezeld van zure plagioklaas, welke zeer ondergeschikt of afwezig is bij de vorige groep. Deze granieten zijn verreweg de meest voorkomende: biotietgraniet, tweeglimmergraniet, amfiboolgraniet, pyroxeengraniet.

De z.g. granitiet van Brögger is biotietgraniet, een in beide groepen voorkomende en waarom deze naam is vervangen door Holte-dahl-Oftedahl door de alkalische drammengraniet.

Bennebroek, februari 1958.